1/2 p d7

S E J M   C Z T E R O L E T N I.

Mowy zawarte w tomie III. 1788-1792.

Rok 1788.

~~xxxBernowiczxMichałxxnrxx28xdxx2xXxx~~

1. Jordan Jan. Głos... 2.XI. nr. 6.
2. Karśnicki Ludwik, Głos...3.XI. nr.4.
3. Krasiński Jan, Mowa... 10.XII. nr. 7.
4. Mniszech Michał Wandalin, Głos... 27.X. nr 3.
5. Suchodolski Wojciech, Mowa... 11.XI. nr. 5.
6. Stanisław August, Mowa... 7.X. nr. 2.

Rok 1789.

1. Bernowicz Michał, Mowa... 2.X. nr.28.
2. Butrymowicz Mateusz, Głos...7.III. nr.16.
3. Czacki Michał, Mowa... 26.II. nr.12.
4. Krasiński Adam bp., Głos...18.VIII. nr.25.
5. Kublicki Stanisław,Przymówienie się...16.IV. nr. 21.
6. " " " ...28.IX. nr. 27.
7. " " " ...15.XII.nr. 30
8. Mniszech Michał Wandalin, Głos...29.I. nr. 10.
9. Morski Onufry, Głos... 3.VIII. i 6.VIII. nr. 24.
10. Moszyński Fryderyk Józef, Głos... 9.III. nr. 17.
11. Potocki Ignacy,Głos... 10.XII. nr. 29.
12. Radziszewski Michał, Głos...26.II. nr. 13
13. Rożnowski Antoni, Głos...17.III. nr. 18.
14. Stanisław August, Głos...7.IX. nr. 26.
15. Strasz Michał, Głos... 3.IV. nr. 20.
16. Suchodolski Wojciech, Mowa... 5.VI. nr. 22.
17. " " ,Mowa...17.VII. nr. 23.

~~18. Święcosławski Wojciech, G~~

18. Swiętosławski Wojciech, Głos... 3.III. nr. 15.
19. Szembek Krzysztof bp., Głos...19.I. nr. 9.
20. " " " , Głos... 27.II. nr. 14.
21. Walicki Bazyli, Mowa...8.I. nr. 8.
22. Wawrzecki Tomasz, Głos...20.II.nr.11.
23. Zeleński,Franciszek, Mowa...26.III.nr.19.

Rok 1790.

1. Dłuski Sebastyan, Głos...2.IV. nr.1.
2. Kościałkowski Tadeusz, Mowa...26.IV. nr.32.
3. Krasiński Adam bp., Mowa...7.V. nr.33.
4. Mostowski Tadeusz, Podziękowanie...13.XII.nr.36.
5. Pągowski Józef, Mowa...20.XII. nr. 35.
6. Rzyszczewski Adam,mGłos...10.V. nr.34.
7. Wybranowski Ignacy, Mowa...30.III. nr.31.

Rok 1791.

1. Chojecki Jan, Głos... 15.IX. nr. 41.
2. Czacki Michał, Głos... 24.XI. nr.47.
3. Dłuski Tomasz, Mowa...20.I. nr.37.
4. Hryniewiecki Kajetan, Mowa...14.XI. nr.45.
5. Moszyński Fryderyk Józef, Głos...23.IX. nr.43
6. " " " , Głos...26.IX.nr.44.
7. Sokołowski Serafin, Odwołanie się...4.IV. 38.
8. Stanisław August, Głos... 18.XII. nr. 48
9. Suchorzewski Jan, Głos... 8.V. nr.40

10. Swiętosławski Wojciech, Głos...15.IX. nr.42.

11. Witosławski Józef, Głos... 22.XI. nr 46.

12. Zakrzewski Ignacy, Mowa...3.V. nr.39.

Rok 1792.

1. ~~Stanisław August, Głosy... 27.I. 49.~~

GŁOS
JASNIE WIELMOZNEGO
MOSZYNSKIEGO,
SEKRETARZA W.W.X. LITEWSKIEGO,
POSŁA BRACŁAWSKIEGO,
MIANY.

Na Sessyi Seymowey D. 26. 7bris 1791.

NAYIASNIEYSZY KROLU!

PRZESWIETNE RZPLTEY SKONFEDEROWANE STANY!

Dozwoliliście Nayiaśnieysze Stany dnia onegdayszego łaskawego ucha, gdy czyniłem wam reprezentacye w materyi menniczney, i dziś ieszcze głos móy podnosić mi przychodzi w teyże materyi, gdy od Deputacyi nam czyniona relacya oświeca nas coraz w powodach wyszłych od Kommissyi Skarbu Koronnego Uniwersałow.

Nie mówię podchlebnie, żebym chciał przywłaszczać sobie większe w teyże nauce menniczney wiadomości od tych zacnych Mężów tak z Deputacyi do examinowania czynow Kommissyi wyznaczonych, iako i Senatowrów, Ministrów, i zacnych Kollegów przedemną mówiących, *pro et contra* zdania swoie tłómaczących, i owszem poddaię zdanie moie na iakichkolwiek znaiomościach się funduiące, pod wysoki rozsądek wasz; ale tłumaczyć się wszelako muszę w tych okolicznościach, gdzie rzecz ieszcze dostatecznie nie widzę bydź wyłuszczoną.

Porachunek kładziony, iż tylko szeląg ieden na złotym czyni różnicę monety naszey przeciwko Pruskiey, lubo nie wielką okazuie differencyą, ale wszelako istotną się znayduie, bo złoty 90. szelągow maiący iuż superuie nad tą kwotą, bo 83. złote i groszy 15. podług stopy naszey z grzywny wybite, okazuią zaraz superatę 6. i puł Szeląga, która w małey kwocie nic nie znacząc, tam formuie summę, gdzie krocie grzywien, a milliony złotówek z Mennicy wychodzą, które dopiero staią się znaczące, gdy koszt Menniczny się do tego przykłada,

Nie wiem, dla czego Państwo tak wielkie iak nasze ma stać się trybutalnym Mennicy Zagraniczney? P. Meyzner, obowiązał się za 82. złł: gr: 15. przystawić grzywnę srebra Kolońską. Ta grzywna, z przyczyny transportu i cełł, daleko droższy nam przychodzi, iak za granicą: czyliż więc nie wypłacamy *effective* trybutu Mennicy Zagraniczney, gdy po 84. złł: i puł przyimuiemy w monecie Pruskiey grzywnę srebra, która tam mniey iak 82. złł: i puł kusztuie? która to moneta w żadnym innym Kraiu, prócz własnym nie kursuiąc, tym żywiey w Kray nasz wpływać i wytępiać złoto i srebro Nasze może. Bo gdzież iuż się podziały w Mennicy naszey pięćdziesiąt blisko millionów dobrey według stopy *Imperii* wybitey monety? a szesnaście *in circa* millionów według zniżoney nieco stopy, nowey teraznieyzey monety, ledwo że widziemy? Gdzież się podziały owe talary, i zabytki starodawnych monet naszych? równie znaczne bardzo milliony Cesarskich pieniędzy, które w bardzo znacznych kwotach pod czas teraźnieyszey Woyny, i nie uradzaiow w Gallicyi, za produkta nasze weszły, a cóż dopiero mówić! o wielu millionach starych rublow, które kilkoletnie Woyny Tureckie, za zboża, konie, i woły nasze w Kray nasz wprowadzały? Gdzież one są? wszystkę tę nieźmierną massę srebra, pochłonęły tygle Menniczne Zagraniczne, a w kursie nam zostawiły zamiast naszych właściwych monet, monetę Zagraniczną cały nasz Kray iak powodź zalewaiącą; Same te nie zaprzeczone bydź mogące doświadczenie, okazuie nam, że bez znaczney zyskowności takowe operacye Menniczne zapewneby się nie działy, i to zowię trybutem, któren Kray nasz Mennicy Zagraniczney opłaca, która wytępiwszy iuż gatunki srebrne do wykupna złota postępuie, gdzie Obywatel od Roku 1764. zastraszony redukcyami cały maiątek swóy funduie iako w naylepszym gatunku monet, i odmianie zfałszowaniu mniey podpadaiącym, iak się czerwony złoty Hollenderski okazuie. Proiektu od Deputacyi ganić nie będę; ale sądzę że jakakolwiek ieszcze iego modyfikacya nastąpićby powinna; bo cóż wyniknie, gdy nie ograniczony kurs monecie Pruskiey w talarach, dwuzłotówkach, tynfach, i złotówkach pozwolony będzie? Gdy tedy bogactwo Kraiowe (iak wszystkie niemal tranzakcye okazuią) w kupnie Dóbr za ten metal złoty się zawieraią, iakże nie maią przy takim wpływie monet srebrnych czerwone złote, gdy coraz wykupowane i wywożone będą, do coraz wyższey przychodzić ceny? i dla tego surowość tę i kary, które Kommissya Skarbowa przeciwko tym oznacza, którzy obcinaiąc czerwone złote, a przez tę nieważność swoię tak szkodliwą Publiczności czyniąc operacyą, kurs złota na przeciw Pruskiey monety przez nie dowagę tego czerwonego złotego w równości utrzymuiąc, w otchłań właśnie fortuny Kraiowe wtrącaią; tak naganną nie widzę też Kommissyą, gdy iey z Prawa dozór monet pod tak ostrą odpowiedzią zlecony.

Za-

Zacne Osoby tey Magistratury, na których dziś iakowyś, a w cale według mniemania mego nie winny posąd w pada, niezasłużyli sobie na tę iakowąś nie ufność za troskliwość swoią o dobro publiczne, przewiduiąc nadal wyżey opowiedziane smutne skutki, które dziś iuż się okazuią, gdy *in spatio* 24- dni złota nie ważnego z samey tylko Warszawy, (a cóż ieszcze ukrytego tutay, i w całym Kraiu bydź musi?) 8,000. czerwonych złotych wniesiono, że mówię zaniedbałe w exekucyi, iuż od tylu lat Uniwersałami opowiedziane prawdy i nakazy w exekucyi swoiey do skutku przywodzą.

Do was przezacni Obywatele Prowincyi Wielko-Polskiey głos móy obracam, wy iako graniczący z temi Prowincyami, z których wpływ tak znaczny, i pierwszy wstęp do Domów waszych tey Zagraniczney monety się zwraca, wy legniecie ofiarą przezyskow tych Lichwiarzów, i Zydowskich handlarzow, którzy z maiątków Szlacheckich swoią składaią fortunę. Wy naypiersi iako naybliżsi uczuiecie ciężar tego srebra, gdy za wykupionym iuż złotem, też Kray obciążaiącą monetę wywozić do Miast Zagranicznych będziecie na dokupienie się w podwyższoney iuż znacznie cenie złota; wiele Rewolucya fortun i maiątków waszych z tego źrzódła ucierpi, przezorność Wasza wam samym dyktować będzie, a ieżeli co iest w tych Uniwersałach, co zdaie się podległe poprawie, nie pospieszaycie z zniesieniem z iedney, a potwierdzeniem z drugiey strony, co nietylko was, ale cały Kray w niebespieczeństwo poddać może. Dwudziesto-cztero-godzinne zatrzymanie się w Decyzyi waszey, da ieszcze czas do rozwagi. Trzeba łagodnością dogodzić Publiczności; nie trzeba razem tey monety z kursu wyimować; ale ograniczyć pewny czas: niech grubsze sztuki, iako to talary do iakiego czasu kursuią; dwuzłotówki, niech krótszy maią czas kursu; złotówki i puł-złotówki, niech odtąd redukowane będą; a zdawkowa moneta, niech kursu zupełnie nie ma. Zle się stało, że dawnieysze Uniwersały Kommissyi, redukuiące Zagraniczną monetę, bez exekucyi zostały, bo gdyby od 4. lat iak wydane były exekucya ich ścisła zostowała, iużby dziś publiczność nie czuła tey szkody i ciężkości. Ten krótki czas niebespieczeństwa przez zastanowienie się nasze nie przyczyni, a dogadzaiąc Publiczności, możemy dogodzić i całości Kraiowey, gdy nie przyspieszemy tak nagle losu fortun Obywatelskich, a przeto losu Oyczyzny.

W WARSZAWIE

W Drukarni Uprzywiliowaney P. Zawadzkiego.

SEJM
CZTEROLETNI
Mowy Ustawy
i Pisma

3

1788-91